

Національна академія
образотворчого мистецтва і архітектури

ТВОРЧИЙ МИСТЕЦЬКИЙ ПРОЕКТ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬО-ТВОРЧОГО СТУПЕНЯ
ДОКТОРА МИСТЕЦТВА

КОВАЧА ТАРАЧА ОЛЕКСАНДРОВИЧА

ГРАФІКА ЯК СПОСІБ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІЦАЦІХ
МОЛОДІЖНИХ СПІЛЬНОТ
У МІСЬКОМУ ПРОСТОРИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

київ 2026

Національна академія
образотворчого мистецтва і архітектури

ТВОРЧИЙ МИСТЕЦЬКИЙ ПРОЕКТ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬО-ТВОРЧОГО СТУПЕНЯ
ДОКТОРА МИСТЕЦТВА

ГРАФІКА ЯК СПОСІБ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІЦАЦІХ
МОЛОДІЖНИХ СПІЛЬНОТ
У МІСЬКОМУ ПРОСТОРИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Творчий керівник: Чебикін А. В.

Науковий консультант: Тихонюк О. В.

Навчання у творчій аспірантурі Національної академії образотворчого
мистецтва і архітектури:

2023 – 2026

Київ
2026

ГРАФІКА ЯК СПОСІБ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІЦАЦІЇ МОЛОДІЖНИХ СПІЛЬНОТ У МІСЬКОМУ ПРОСТОРИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Проект досліджує графіку як спосіб соціальної комунікації молодіжних спільнот у міському просторі України від 1990-х до сьогодення. Його мета – визначити, систематизувати та проаналізувати форми використання графічної мови в умовах соціально-політичних трансформацій, зокрема під час протестів і війни.

Серед основних завдань – вивчення теоретичних і методологічних засад графічної комунікації, аналіз міського простору як середовища формування спільнот, дослідження функцій графіки як інструменту ідентифікації, мобілізації та протесту, а також систематизація її основних форм: плакату, стікера, трафаретного графіті, татування та друку на одязі.

Мистецька частина проекту поєднує архів протестної графіки з авторськими серіями офортів і естампів, виконаних у комбінованих техніках ручного друку. Вона досліджує графіку у публічному просторі, фіксує трансформації міського середовища під час війни, оборонну архітектуру та формує образ постпейзажу як простору співіснування різних візуальних наративів.

ПРОЕКТ

«Графіка як спосіб соціальної комунікації молодіжних спільнот у міському просторі Незалежної України»

Проект складається з двох тематичних блоків і зосереджується на графічних формах комунікації в міському середовищі України 1990-х – 2020-х років. У центрі уваги – дослідження значення та функцій графічних зображень у контексті протестів, війни та діяльності низових спільнот.

Архівна частина вибудована як інсталяція з елементів міської візуальної культури: стікерів, плакатів, трафаретних графіті, принтів на одязі та татуювань.

Матеріал охоплює періоди від акцій «Україна без Кучми» до повномасштабного вторгнення. Увага зосереджена на різних типах графічного висловлювання – від субкультурних маркерів і тегів до політичної та активістської графіки. Архів розглядається як поле співіснування різних стратегій зображення і як система репродукції та поширення образів у публічному просторі. Експозиція поєднує історичні зразки із сучасними українськими роботами та матеріалами, створеними після 2022 року. У фокусі – плакат, стікер, трафаретне графіті, татуювання та друк на одязі як інструменти мобілізації, артикуляції позиції та формування солідарності.

Інша частина проекту пов'язана з дослідженням трансформацій міського середовища під час війни та способів його візуального прочитання. Це вивчення втілене у серіях графічних робіт, виконаних у техніках офорту, лінориту та трансферного друку.

Серія офортів фіксує появу оборонної архітектури в міському ландшафті та її тимчасову інтеграцію у повсякденний простір. Роботи на ручному папері побудовані за принципом нашарування зображень, що відсилає

до так званого візуального шуму у міському середовищі. Коли різна за змістом інформація поєднується одна з одною, підсилюючи попередній зміст, чи заперечуючи його значення. Окрема серія малих за розміром офортів поєднує мотиви руїн з елементами графіті та татуювання. Це формує образ постпейзажу як гібридного візуального поля.

Проект розглядає графіку як спосіб соціальної комунікації у часи активних історичних трансформацій в Україні. Через поєднання архіву та авторських робіт проєкт демонструє, як різні графічні медіа утворюють спільну систему формування протестних образів і беруть участь у процесах соціальної та політичної самоорганізації.

ТАВРІЙСЬКЕ / 2025

«без назви» галерея, Київ

«Таврійське» — це спроба досягнути значення втраченої домівки.

За допомогою чеканок, художник відсилає нас до популярного у 1970-х–1980-х роках хобі. Тоді чеканки були оздобою інтер'єрів і асоціювались з домашнім затишком. У чеканках художник використовує довоєнні фото архітектурних пам'яток Херсону, які використовувались у подарункових листівках.

ПОВЗУЧІ ЧАГАРІ. МЕРЕЖІ САМОСІВІВ / 2025

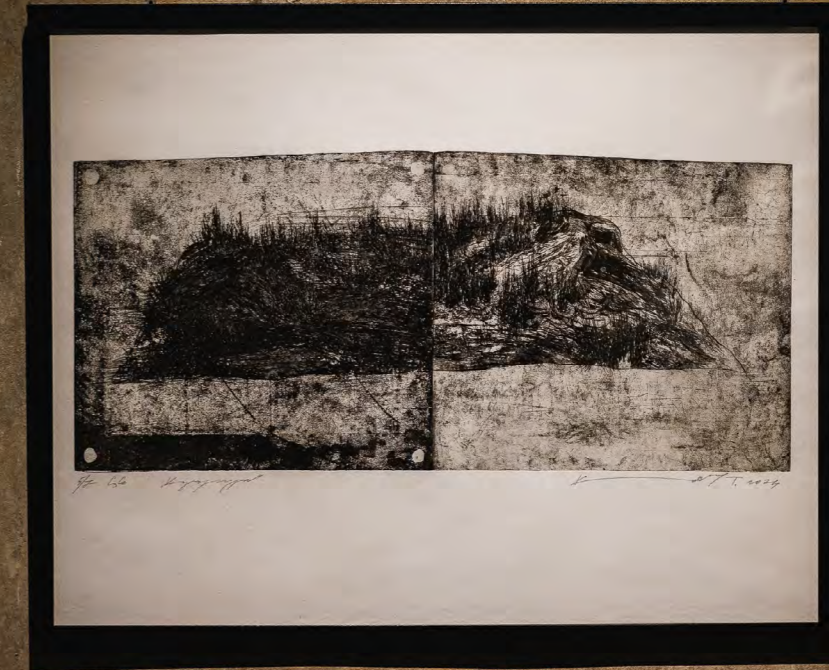
The Naked Room gallery, Київ

У своїй художній практиці Ковач досліджує міський ландшафт — природний та політичний — і його вплив на мешканців. Експозиція є результатом спостережень художника за трансформацією міського середовища під впливом повномасштабної війни в Україні. Робота над проектом розпочалася восени 2022 року і триває досі, знаходячи вираження в офортах, об'єктах та відеоінсталяціях.

Поява блокпостів і фортифікацій у публічному середовищі Києва створює відчуття захищеності, але водночас ускладнює звичне пересування містом і нагадує про небезпеку. У своїх роботах Ковач не зображує людей. Утім, їхня присутність відчутна в облишених об'єктах, конструкціях, барикадах та способах адаптації до людського тіла. Він також фіксує динаміку взаємодії людини з урбаністичним ландшафтом у відеоетюдах, де погляд глядача мандрує знайомими вулицями, доки раптово не провалюється в окоп чи укріплення, опиняючись нижче звичної лінії горизонту.

У графічних роботах художник переосмислює офорт — медіум, що традиційно використовували для створення карт, фіксації маршрутів та архівації природних особливостей краю. Оскільки фотографування військових об'єктів було заборонено, Ковач створював натурні скетчі, які згодом перетворював на гравюри. Проте для нього важливим було не просто документувати, а передати чуттєву сторону пережитого досвіду, не втративши емоції під час багатокрокового технічного процесу створення офортів.

З часом барикади й окопи у місті почали заростати бур'янами. Змішаний ґрунт сприяв активному проростанню трав, що перетворило тимчасові елементи воєнної архітектури Києва на хащі. А офорти Ковача зафіксували це експресивне переплетення — дике за формою, абстрактне у своїх силуетах і вже невизначене за функцією. Проте у цих зображеннях ми все ще вгадуємо фортифікаційні споруди, які тепер захопила міська природа.

ГУРКІТ. СТУКІТ. ШЕЛЕСТ / 2024

Мала Галерея Мистецького Арсеналу, Київ

Виставка «Гуркіт. Стукіт. Шелест» — персональний проєкт художника Тараса Ковача, що запрошує до втіленого у вигляді живописної та відео-інсталяцій простору хащів та кучугур. Створений у 2023-2024 роках, проєкт архівує спостереження автора за трансформацією природи у місті під час війни та формуванням нової екосистеми зелених зон, що стають прихистком для військових та ареною бойових дій водночас.

З початком повномасштабного вторгнення Київ був частково замінований, а у скверах, парках та прилеглих до міста лісах було зведено укріпрайони. Однак вже навесні 2022 року природа почала захоплювати ці території столиці назад: через перемішаний ґрунт барикад та окопів проросли бур'яни, утворюючи густі трав'яні хащі. Сьогодні в публічному просторі міста лишається дедалі менше слідів від колишніх траншей та вогневих позицій: більшість укріпрайонів, що знаходились як у середмісті, так і у спальних районах Києва вже засипані, а частина з них перетворилась на клумби.

Масив живопису в експозиції створює ефект занурення у ландшафт зеленої зони, де, маскуючись, людині легко злитися з хащами. В зонах активних бойових дій так звані «зеленки» набувають апокаліптичного вигляду — це перемішані коріння, стовбури дерев, корчі, які продовжують бути схованкою для військових. Живопис зображає переважно сутінки, в яких тануть відчуття простору, плановості, відстаней та форм. Все стає єдиним осередком подій, де зникає усвідомлення конкретних об'єктів і розділення простору на складові. Суб'єктності набуває сам простір лісосмуги або посадки, що первинно виконували функціональну роль, зонуючи сільськогосподарські території, але під час війни набули стратегічного значення, адже безпосередньо за них і тривають бої.

Відеоробота представляє документацію досвіду художньої взаємодії автора з ландшафтом зеленої зони у місті. Ключовим для неї стає об'єкт — створений для зйомок штучний елемент пейзажу, що, маскуючись під нього, несподівано починає рухатись, руйнуючи цілісне сприйняття довколишнього середовища. Об'єкт відсилає до окопів та нашвидкоруч зроблених із мішків з піском, землі та дерева бліндажів, що з'явилися в Києві наприкінці зими 2022 року, та вже за декілька місяців були поглинуті чагарниками, перетворившись на моторошні силуети у публічному просторі міста. Деформуючи звичний обрис пейзажу і його сприйняття, вносячи тривогу від усвідомлення присутності чогось невідомого, того, що цей ландшафт весь час приховував, цей створений художником рухомий елемент стає провідним у проєкті.

Кураторка та авторка тексту — Ганна Циба

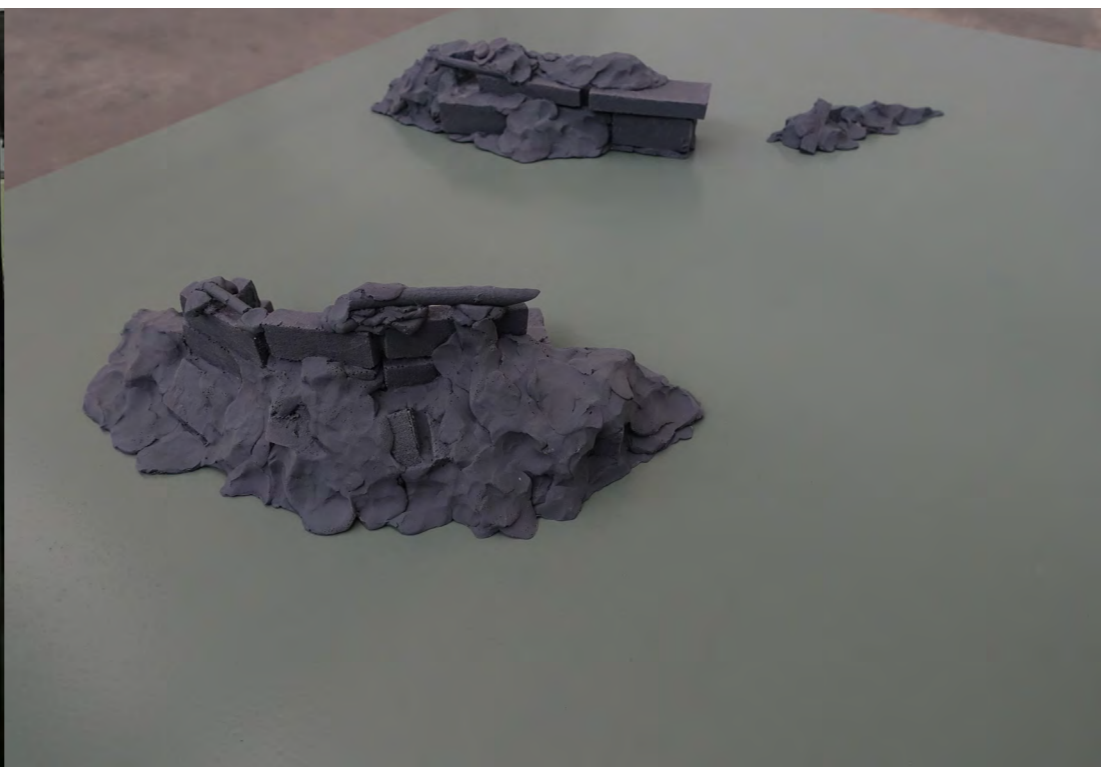
Експозиція в рамках художньої резиденції у The Sitterwerk Foundation's Studio House

Експозиція в рамках художньої резиденції у The Sitterwerk Foundation's Studio House
Сент Галлен, Швейцарія / 2023

З початком повномасштабного вторгнення росії у лютому 2022 року у Києві та околицях міста почали з'являтися оборонні системи. Вогневі точки, окопи та бліндажі розміщувались на розв'язках доріг, стратегічних маршрутах, транспортних мостах, клумбах, скверах тощо. З приходом весни ці об'єкти почали обростати однолітніми травами, кущами - природа почала поглинати створені з піску, глини та бетону оборонні системи, які трансформували звичний міський ландшафт. Об'єкти оборонної архітектури зображено на тлі житлових багатоповерхівок, розважальних комплексів, бізнес центрів. Дана архітектура з'явилась безпосередньо у публічних місцях і на певний час стала невід'ємною складовою міста під час війни. Наразі укріплення та окопи демонтували та засипали землею.

БЕЗ НАЗВИ / 2020

Академія мистецтв України, Київ

У проєкті “Без назви” через тему “соціального пейзажу” художник продовжує досліджувати взаємовплив урбаністичного середовища та його мешканців, присутність яких завжди відчутна у типових міських ландшафтах. Поряд із цим у авторському висловлюванні постає тема неочевидної, але значимої присутності альтернативних мистецьких спільнот у загальному художньому полі.

Експозиція містить офорти із проєкту “Шум”, де автор зафіксував повсякденні ландшафти міських окраїн, на перший погляд нічим не примітні, але такі, що мають для нього особисте значення. Виконані в естетиці та у розмірах звичних для пострадянського ока фотошпалер, напротивагу ескапістським тропічним пальмам чи гірським озерам, монохромні багатоповерхівки Ковача зображують буденність, естетику, яка так чи інакше вплинула на цілі покоління. Навмисне знеособлені автором пейзажі, у яких складно ідентифікувати конкретні місця, стають втіленням певного середовища існування, впізнаваного, попри свою безликість, і в чомусь рідного для кожного, хто у ньому сформувався. Позбавлені людей, ці простори, однак, сповнені незримої, але відчутної присутності своїх мешканців, котрі впливають на ці ландшафти так само, як і ті на них.

Поряд із пейзажами — відбитки “підлог”, критично-іронічний проєкт, що переосмислює академічну техніку через виключення автора і елементу рукотворності із процесу роботи, доводячи до крайності спосіб “полегшення” кропіткої технології створення офорту, десакралізуючи “найелітарнішу” графічну техніку. І при цьому унаочнюючи, що позбавлення елітарності, втім, не позбавляє офорт його особливості естетики. Ці естампи — відбитки безлічі слідів людських ніг, залишених на пластинах у різних альтернативних мистецьких локаціях Києва та України. Своєрідний архів пам’яті про ці знакові неформальні місця, деякі з яких вже не існують. Відбиток процесів, що вирують зовсім поряд і водночас далеко від академічного мистецького життя, і в той же час саме вони формують цілісну художню систему.

І найвідчутніша присутність все ще незримої в проєкті людини, того самого міського мешканця, — у тьмяних лайтбоксах. Апелюючи до ще одного впізнаваного елементу повсякденної міської естетики, художник знову відходить від формальної вивіреності і строгості візуальної мови. У невимушеній, майже наїваній манері продряпані на кіптяві малюнки та написи відсилають до вкрай архаїчної і водночас завжди актуальної практики самовираження. Ці навмисно несміливі і не надто розбірливі знаки, наче вихоплені

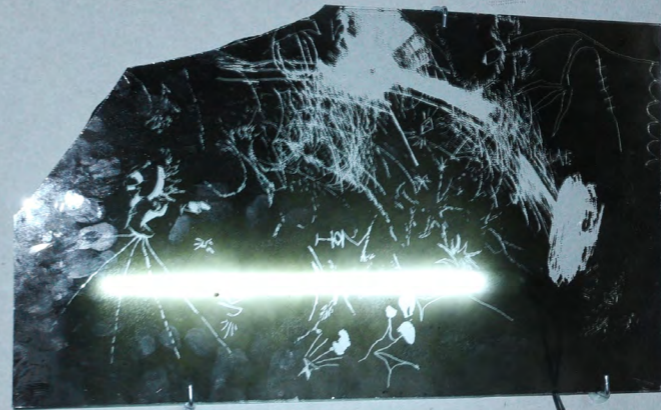
художником із потоку колективного несвідомого, у своїй пустотності лишають багато простору для недосказаного і того, що ще може бути сказано.

Конструкції з нефарбованого гіпсокартону і металевого профілю, що служать основою для принтів — також невід’ємна частина інсталяції, відзвук стану невизначеності й естетики перманентної незавершеності, вічного будівництва, що є однією з ключових ознак сьогоденного повсякдення. Поєднуючи станкове і монументальне, експозиція як цільна і самодостатня структура взаємодіє з масивною архітектурою будівлі та інтер’єром зали, протиставляючи свою нарочиту незавершеність оточуючій епічності. Ця інтервенція в «серце» офіційної системи — Академії мистецтв, легітимуючої структури — делікатне, але наполегливе підважування академічних канонів як у освітній системі, так і в художній системі загалом.

кураторка: Анна Сорокова

текст: Наталія Маценко

НЕТРІ / 2019

арт центр Closer, Київ

Тарас Ковач продовжує працювати з темою урбаністичного ландшафту і звертається до відчуття прихованої небезпеки, тривоги, що стає частиною повсякденності. Оточуюче середовище, буденний міський пейзаж, що зазвичай є лише непримітним тлом, в роботах художника наповнюється передчуттям загрози, стає причиною невпевненості у подальшому перебігу подій. Відправною точкою однієї з робіт проекту став випадок з підліткового віку художника, який він провів у Херсоні. Історія про шкільну бійку, що мала б відбутися, але не відбулася.

«Я навчався у школі в Херсоні. Траплялося різне, але одна історія була особливою. У нас стався конфлікт, який вийшов за рамки школи і нам довелося продумувати стратегію його вирішення. Щоб захистити себе, ми вирішили використати арматуру. Оскільки її ніде було сховати всередині, ми замаскували все у фойє школи в ящику з квітами. Серед підпорок для рослин нашу арматуру ніхто не помічав. Ми планували застосувати її при першій необхідності, але неясно, чи були ми до цього готові. Тоді все обійшлося розмовою, але емоції були на максимумі. Щось змінилося в мені того дня.»

